

Van kiút a rendszerszintű korrupcióból? -- megjelent a TI Magyarország Fehér Könyve!

A Transparency International Magyarország sajtóközleménye a Korrupcióellenes Világnap alkalmából

*

Az idei Korrupcióellenes Világnap alkalmából rendezett eseményén mutatta be a Transparency International (TI) Magyarország a Fehér Könyvet, melyben olyan neves szakértők segítségével, mint Baka András jogtudós, a Legfelsőbb Bíróság egykori elnöke, Surányi György közgazdász, a Magyar Nemzeti Bank korábbi elnöke, Stefano Bottoni történész, a firenzei egyetem docense, illetve Polyák Gábor és Urbán Ágnes, a Mérték Médiaelemző Műhely vezetői, felvázolja a Magyarországot a NER fogságából kivezető utat.

A TI Magyarország 2018-ban jelentette meg a Fekete Könyv [első](#), 2022-ben pedig a [második](#) kötetét. Ebben a két kötetben részletesen ismertettük a Nemzeti Együttműködés Rendszerének (NER) legkirívóbb korrupciós eseteit, egyben bemutattuk, hogy az Orbán Viktor fémjelezte rezsim miként ejtette foglyul az államot és hogyan fejlesztette rendszerszintűvé a 2010 előtt is súlyos korrupciót.

Az idei évben arra vállalkoztunk, hogy felvázoljuk a Magyarországot a NER fogságából kivezető utat. A TI Magyarország az erről szóló, vitaindítónak szánt Fehér Könyvet december 8-án, a korrupció elleni küzdelem világnapja alkalmából tartott rendezvényen mutatta be. A Fehér Könyv elkészítésében neves szakértők működtek közre. Baka András, a 2012 óta Kúria néven működő Legfelsőbb Bíróság NER által eltávolított egykori elnöke a hatalom által az igazságszolgáltatás területén véghez vitt rombolásról írt, és javaslatokat fogalmazott meg a bírói hivatás függetlenségének helyreállítására. Stefano Bottoni, a firenzei egyetem Magyarországgal és Orbán Viktor rendszerével kiemelten foglalkozó történésze azt vizsgálta meg, hogy milyen módon lehetne demokráciát építeni Magyarországon. Surányi György közgazdász, a Magyar Nemzeti Bank korábbi elnöke arra vonatkozó javaslatokat fogalmazott meg, hogy milyen intézkedésekkel lehetne Magyarországot stabil, fenntartható és kiszámítható növekedési pályára állítani és miként lehetne a korrupción és járadékvadászaton alapuló gazdaság helyett piaci viszonyokat teremteni. Polyák Gábor és Urbán Ágnes, a Mérték Médiaelemző Műhely vezetői azt fejtik ki, hogy miképpen lehetne helyreállítani a hazai médiaszabadságot és visszahozni a piacot a médiarendszerbe.

A Fehér Könyvben egyúttal a TI Magyarország munkatársainak elemzései is megtalálhatóak. Ligeti Miklós jogi igazgató arról írt, hogy milyen konkrét intézkedések szükségesek ahhoz, hogy a közpolitikák átláthatóak legyenek a közérdekű adatok nyilvánossága, a vagyonyilatkozati rendszer, a politikafinanszírozás, az információszabadság és a lobbizás terén. Zeisler Judit, senior projektmenedzser pedig a közbeszerzéseken elköltött adófizetői pénzek hatékony ellenőrzésére irányuló javaslatokat fogalmazott meg. A Fehér Könyvet Martin József Péter, a TI Magyarország ügyvezető igazgatója szerkesztette.

A Fehér Könyv – mintának szolgáló jó gyakorlatként – tíz olyan, európai uniós pénzekből is finanszírozott beruházást ismertet, amelyek bizonyítják, hogy a közjót semmilyen módon nem szolgáló, túlárazott közbeszerzések, az értelmetlen turisztikai beruházások és a lomb nélküli lombkoronásertányok hazájában hasznosan, a gazdaság és a helyi közösségek érdekeit előmozdítva is véghez lehet vinni fejlesztéseket. Azt eseteket az Európai Bizottság DG REGIO főigazgatósága bocsátotta a TI Magyarország rendelkezésére, illetve hitelesítette a más forrásból származó sikersztorikat.

Autoriter kormányzás demokratikus maszkban, európai uniós pénzből

A Fehér Könyvet bemutató, több szerző közreműködésével tartott kerekasztalbeszélgetés résztvevői közül Surányi György egykori jegybankelnök és Jakab András jogászprofesszor egyetértett abban, hogy

világszinten egyedülálló, ahogy Magyarországon társadalmi ellenállás nélkül sikerült leépíteni a jogállamot, miközben az autoriter módszerekkel kormányzó politikai elit fenn tudja tartani a demokrácia látszatát. „Ez igazi sajátosság, amit a kormánypárt tartós kétharmados parlamenti többsége tesz lehetővé” – vélekedett Surányi György, hozzátéve, hogy „amíg a kétharmad fennmarad, a kormány a saját igényeire tudja szabni az Alkotmányt és az összes jogszabályt, és eközben a demokratikus maszkot is tovább viselheti.”

Stefano Bottoni, a firenzei egyetem történésze a láttelethez annyit fűzött hozzá, hogy amíg más országokban a szervezett bűnözés keres a maga számára támogatást a kormányon belül, Magyarországon ez fordítva zajlott: a politikai elit létrehozta a saját bűnszervezetét. Mindebben Bottoni szerint az Európai Unió is akaratlanul támogatóként lépett fel, mivel a NER kiépülésének egyik fontos feltétele az európai uniós finanszírozás volt, miközben a hatalom által „lebrüsszelezett” uniós intézmények egészen a közelmúltig nem vették figyelembe a demokrácia szisztematikus lebontását Magyarországon.

„Mostanra a hatalom a gazdaságon túl az oktatást is leuralta, és ma már több tízezer fiatal szocializálódik olyan, NER-ideológiával átítatott intézményekben, mint a közpénzmilliárdokból finanszírozott Mathias Corvinus Collegium” – fejtette ki Bottoni. „Ez az igazi hegemonia, amikor a gazdasági befolyáson túl társadalmi tőkét is teremt a NER” – tette hozzá.

Hogyan tovább?

Ligeti Miklós szerint a Fidesz uralmának nemsokára megkezdődő 14. évében már nem elég a jogszabályok megváltoztatása, ezzel ma már aligha lehet visszaszorítani a NER befolyását. „Ha egy országban a hatóságok nem teszik a dolgukat, hiába vannak jó jogszabályok” – vélekedett a TI Magyarország jogi vezetője.

Példaként említette az Állami Számvevőszéket mint olyan intézményt, amely nem ok nélkül rótt ki bírságokat az ellenzéki pártokra a kampányfinanszírozásban feltárt szabálytalanságokért, miközben egyáltalán nem vizsgálta a Fidesz és csatlót részei, így a Civil Összefogás Fórumnak nevezett kormánypárti fiókszervezet kampányköltségeit.

A Mérték Médiaelemző Műhely vezető Urbán Ágnes szerint a tisztességes választásokhoz arra is szükség lenne, hogy a magyar média tulajdonosi szerkezetében visszaszorítsák a NER és holdudvarának súlyát és megteremtsék a valódi médiapiacot. A piaci működés hiánya abban is megnyilvánul, hogy a Fidesz állami reklámköltségeken keresztül finanszírozza a kormánypárti sajtót. Példaként említette az Ursula von der Leyen és Alexander Soros arcával zajló kormányzati plakátkampányt, ami szerinte „konkrét cél nélküli, elbábozott médiakampány, ami a NER-közeli médiacégek finanszírozásán keresztül valójában a kormánypártnak juttat támogatást” – vélekedett Urbán Ágnes.

A vitapartnerek egyetértettek abban, hogy a rendszerszintű korrupció csak magával a rendszerrel együtt érhet véget, ám a megfelelő garanciák hiányában a politika akár újra is teremtheti jelenlegi hatalmi struktúráját. A „NER vége szükséges, de nem elégséges feltétel a rendszerszintű korrupció leépítéséhez” – fogalmazott Jakab András, aki szerint amíg a társadalom tolerálja a korrupciót, addig fennáll a veszélye annak, hogy egy eljövendő nem-fideszes kormány lemásolja a NER hatalmi struktúráját. Éppen ezért nemcsak rendszerváltásra és az intézményrendszer felszabadítására, hanem kultúraváltásra is szükség van a Magyarországon uralkodó rendszerszintű korrupció felszámolásához. Ennek az a legfontosabb előfeltétele, hogy a polgárok a ma még kifizetődő visszaélések és a hatalommal történő összekacsintások helyett az alulról építkező, közös és demokratikus cselekvést válasszák. A korrupció rendszerét csak mi magunk tudjuk leváltani, hiszen, amint azt Stefano Bottoni külön is hangsúlyozta: a „NER mi vagyunk”.

**

A Korrupcióellenes Világnap alkalmából tartott teltházas rendezvényen Martin József Péter köszöntő beszéde után a Litkai Gergely stand-up műsora szórakoztatta a közönséget, a kerekasztal-beszélgetést követően pedig két “közéleti zenekar”, a Bankrupt és a Kozmosz teremtett jó hangulatot.

*

A Fehér Könyv teljes terjedelmében elérhető a honlapunkon. A kiadványt erre a linkre kattintva lehet letölteni.

Martin József Péter nyitóbeszéde elérhető [itt](#).

2023. december 11.